

ПРОГРАМА
навчання з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності у
Маневицькому ліцеї №1 імені Героя України Андрія Снітка
Маневицької селищної ради

Тема 1. Законодавство України про охорону праці

Поняття «охорона праці», складники охорони праці. Основні законодавчі акти з охорони праці: Кодекс законів про працю України, Кодекс цивільного захисту України, Закони України «Про охорону праці», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

Основні принципи державної політики в галузі охорони праці.

Право громадян на охорону праці під час укладання трудового договору (угоди) та роботи в закладі освіти. Права працівників на пільги та компенсації за роботу у важких і шкідливих умовах праці. Управління охороною праці в закладі освіти. Обов'язки працівника щодо дотримання вимог нормативно-правових актів з охорони праці. Аудит охорони праці.

Служба охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладі освіти. Положення про службу охорони праці та безпеки життєдіяльності, основні завдання, функціональні обов'язки та права.

Навчання з питань охорони праці. Типове положення, яке встановлює порядок і види навчання та інструктажів, форми перевірки знань з питань охорони праці працівників і посадових осіб. Навчання та перевірка знань з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності у закладах освіти. Положення, яке встановлює порядок і види навчання та інструктажів у закладі освіти, форми перевірки знань з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності працівників, посадових осіб і здобувачів освіти.

Дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки. Порядок прийняття в експлуатацію нових і реконструйованих об'єктів.

Основні вимоги Положення про порядок розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві.

Добровільні об'єднання громадян з охорони праці. Стимулювання охорони праці. Заохочення працівників за активну участь у роботі зі створення безпечних і нешкідливих умов праці. Відшкодування підприємствам, громадянам і державі збитків, завданих порушенням вимог охорони праці.

Акти закладу освіти з охорони праці. Забезпечення працівників нормативно-правовими актами з охорони праці.

Державне управління охороною праці. Органи державного управління. Компетенція Кабінету Міністрів України в галузі охорони праці. Державний нагляд за охороною праці. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці. Повноваження й права профспілок у цій галузі. Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці.

Штрафні санкції до посадових осіб і працівників закладу освіти за порушення вимог до охорони праці. Відповідальність за порушення законодавчих та інших нормативних актів про охорону праці, за створення перешкод у діяльності посадових

осіб органів державного управління охороною праці і представників професійних спілок.

Соціальне страхування від нещасних випадків і професійних захворювань. Основні положення Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування»: завдання страхування та сфера дії Закону, основні принципи страхування; управління страхуванням.

Закон України «Про колективні договори і угоди». Регулювання питань охорони праці в колективному договорі. Комплексні заходи щодо досягнення встановлених нормативів безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, підвищення наявного рівня охорони праці, запобігання випадкам виробничого травматизму, професійного захворювання, аваріям і пожежам.

Тривалість робочого часу працівників. Скорочена тривалість робочого часу. Заборона роботи в нічний час. Обмеження понаднормованих робіт. Заборона залучення до понаднормованих робіт.

Праця жінок. Роботи, на яких заборонено застосовувати працю жінок. Обмеження праці жінок на роботах у нічний час. Гарантії при прийнятті на роботу; заборона звільнення вагітних жінок і жінок, які мають дітей.

Праця інвалідів. Порядок навчання, перекваліфікації та працевлаштування інвалідів відповідно до медичних рекомендацій. Умови використання їх праці у нічний час і на понаднормованих роботах.

Праця неповнолітніх. Права неповнолітніх у трудових правовідносинах. Вік, з якого допускається прийняття на роботу. Роботи, на яких заборонено застосовувати працю осіб, молодших за вісімнадцять років.

Медичні огляди.

Тема 2. Законодавство України з питань безпеки життєдіяльності

Основні положення Кодексу цивільного захисту України, законів України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку», «Про дорожній рух» та взаємозв'язок з іншими Законами України.

Законодавство України про забезпечення санітарного та епідемічного добробуту населення. Права та обов'язки громадян, підприємств, установ і організацій щодо забезпечення санітарного та епідемічного добробуту. Державне регулювання та вимоги щодо забезпечення санітарного та епідемічного добробуту населення.

Системи формування здоров'я. Проблеми здоров'я в житті людини. Здоровий спосіб життя. Чинники, що забезпечують стабільність здоров'я людини.

Безпека харчування. Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (Держпродспоживслужба), її завдання та права.

Реалізація державної політики у сферах безпечності та окремих показників якості харчових продуктів, карантину та захисту рослин, санітарного законодавства, запобігання та зменшення вживання тютюнових виробів, їхнього шкідливого впливу на здоров'я населення, державного контролю за додержанням законодавства про захист прав споживачів і реклами в цій сфері.

Основні принципи охорони навколишнього природного середовища. Екологічні права та обов'язки громадян України. Повноваження органів управління в галузі охорони навколишнього природного середовища.

Спостереження, прогнозування, облік та інформування в галузі навколишнього природного середовища. Заходи щодо забезпечення екологічної безпеки. Надзвичайні екологічні ситуації.

Основні завдання ядерного законодавства. Основні принципи радіаційного захисту. Права громадян та їх об'єднань на одержання інформації у сфері використання ядерної енергії та радіаційної безпеки. Компетенція органів влади та управління у сфері використання ядерної енергії та радіаційної безпеки. Державне регулювання безпеки використання ядерної енергії.

Відповідальність за порушення законодавства у сфері використання ядерної енергії та радіаційної безпеки.

Загальні положення, терміни та визначення Закону України «Про дорожній рух». Державне управління у сфері дорожнього руху. Компетенція Кабінету Міністрів України, міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та об'єднань громадян у сфері дорожнього руху.

Права та обов'язки учасників дорожнього руху. Основні положення щодо допуску до керування транспортними засобами. Медичне забезпечення безпеки дорожнього руху. Контроль у сфері дорожнього руху.

Відповідальність за порушення законодавства про дорожній рух.

Безпека в умовах кримінальної злочинності та тероризму. Безпека в натовпі. Особиста безпека, самооборона, права та межі самооборони. Індивідуальні та колективні дії під час терористичних актів.

Безпека в умовах воєнного стану. Основні положення і постанови, що регулюють питання працевлаштування в умовах воєнного стану.

Тема 3. Організація роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладах освіти

Охорона праці та безпека життєдіяльності як об'єкт управління. Основні завдання в організації роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладах освіти. Відповідальність, обов'язки посадових осіб та організація роботи з охорони праці і безпеки життєдіяльності в закладах освіти. Посадові інструкції, визначення обов'язків, прав і відповідальності виробничо-технічних служб, посадових осіб і фахівців за виконання функцій і завдань у системі управління охороною праці, а також вимог з охорони праці.

Організація роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності під час проведення в закладах освіти позакласної, позашкільної діяльності.

Організація роботи з охорони праці під час адміністративно-господарської діяльності в закладах освіти.

Контроль за ефективністю функціонування системи управління охороною праці та безпекою життєдіяльності, виконанням працівниками своїх обов'язків, правил, норм та інструкцій з охорони праці, за станом охорони праці на робочих місцях, аудит охорони праці.

Прилади контролю безпечних умов праці. Світлова та звукова сигналізація. Запобіжні написи, сигнальне пофарбування. Знаки безпеки.

Порядок проведення розслідування нещасних випадків, що сталися із учасниками освітнього процесу. Види діяльності під час освітнього процесу, за яких у разі нещасного випадку проводять розслідування. Обов'язки працівників після одержання повідомлення про нещасний випадок. Повідомлення про нещасний випадок. Організація розслідування нещасного випадку. Робота комісії з розслідування нещасного випадку. Особливості проведення спеціального розслідування. Матеріали розслідування, порядок обліку та звітність про нещасні випадки зі здобувачами освіти.

Порядок проведення та реєстрації інструктажів з охорони праці та безпеки життєдіяльності.

Тема 4. Вибухонебезпека й вибухозахист

Стан і динаміка аварійності у світі. Аналіз характерних промислових аварій, пов'язаних з викидами, вибухами та пожежами хімічних речовин. Закономірності залежності масштабів руйнувань і тяжкості наслідків аварій від кількості, фізико-хімічних властивостей і параметрів пальних речовин.

Параметри і властивості, що характеризують вибухонебезпеку середовища; чинники, що характеризують небезпеку вибуху. Кількісні показники вибухів, що характеризують масштаби руйнування, тяжкість наслідків.

Локалізація та ліквідація аварій, захист працівників від уражень, а будинків і споруд від руйнування.

Раціональне планування території закладу освіти. Вибір та використання ефективних і надійних засобів контролю, регулювання та протиаварійного захисту.

Вибухозахист під час воєнного стану, сигнал «Повітряна тривога», небезпека ураження та використання тимчасових укриттів.

Тема 5. Електробезпека

Електричний струм, одиниці вимірювання струму, напруги, потужності, опору, частоти. Постійний і змінний струм, їх шкідлива дія на організм людини. Небезпечні величини електроструму, напруги. Залежність дії електроструму на людину від тривалості дії, умов середовища, метеорологічних чинників, фізичного стану людини. Поняття «напруга кроку» та «напруга дотику». Статична й наведена напруга. Дія електромагнітних полів, засоби захисту від них. Правила безпеки під час роботи за комп'ютерами.

Коллективні та індивідуальні засоби захисту в електроустановках. Порядок їх використання, зберігання та обліку. Періодичність і види випробувань. Плакати та знаки безпеки, що використовуються в електроустановках.

Заземлення та занулення електроустановок, їхня захисна дія; допустимі величини опору, від чого вони залежать.

Особа, відповідальна за стан електрогосподарства, її статус, кваліфікація, група електробезпеки, обов'язки та відповідальність.

Заходи безпеки під час роботи з електрифікованим інструментом, зварювальними та понижувальними трансформаторами, переносними світильниками тощо.

Тема 6. Пожежна безпека

Основні нормативні документи, що регламентують роботу із забезпечення пожежної безпеки: Кодекс цивільного захисту України, стандарти, будівельні норми та правила, Правила пожежної безпеки тощо.

Порядок організації та робота добровільної пожежної охорони. Порядок функціонування добровільної пожежної охорони. Обов'язки членів добровільної пожежної охорони щодо запобігання пожежам та їх гасіння. Пільги та заохочення, встановлені для добровільної пожежної охорони.

Кримінальна, адміністративна, матеріальна та дисциплінарна відповідальності громадян, посадових осіб за порушення вимог пожежної безпеки та виникнення пожежі.

Основні причини пожеж: порушення технологічних регламентів і несправність виробничого обладнання, іскри електро-, газозварювальних робіт і необережне поводження з вогнем, іскри котельних та інших установок, порушення правил користування інструментами та електронагрівальними приладами. Заходи пожежної безпеки, яких необхідно дотримуватись перед початком роботи, під час роботи та по її закінченню, щоб запобігати пожежам.

Утримання території закладу освіти, протипожежні розриви, джерела протипожежного водопостачання, протипожежний режим.

Основні вимоги пожежної безпеки в будівлях і приміщеннях, під час експлуатації електрообладнання, опалювальних приладів, систем вентиляції, проведення електро-, газозварювальних, паяльних та інших вогневих робіт; під час фарбування, знежирювання та миття виробів і обладнання.

Вимоги пожежної безпеки в класних приміщеннях, кабінетах, лабораторіях, складських приміщеннях, гаражах, у приміщеннях з масовим перебуванням людей.

Основні вимоги до утримання шляхів евакуації, автоматичних систем пожежогасіння та автоматичної пожежної сигналізації.

Призначення та місцезнаходження на об'єкті засобів пожежогасіння, протипожежного обладнання та інвентарю (вогнегасники, внутрішні пожежні крани, бочки з водою, ящики з піском, стаціонарні установки пожежогасіння). Загальні уявлення про спринклерне і дренчерне обладнання, автоматичну пожежну сигналізацію, вуглекислотні, порошкові, газові та інші установки пожежогасіння.

Правила використання вогнегасних засобів, протипожежного інвентарю та обладнання для пожежогасіння.

Засоби зв'язку і сповіщення про пожежу, що наявні в закладі освіти, місця розташування телефонів, пристроїв для подачі звукових сигналів пожежної тривоги. Правила використання цих засобів у разі виникнення пожежі.

Дії працівників у разі виявлення в приміщенні чи на території закладу освіти задимлення, загорання або пожежі. Порядок повідомлення про пожежу, організація зустрічі аварійно-рятувальних служб, команд чи добровільної пожежної охорони. Вимкнення за необхідності обладнання, комунікацій, електроустановок та вентиляції. Гасіння пожежі наявними в закладі освіти засобами пожежогасіння, порядок увімкнення стаціонарних установок, евакуації людей і матеріальних цінностей.

Тема 7. Техногенна та радіаційна безпека

Джерела небезпеки виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру. Забезпечення закладом освіти техногенної безпеки. Вимоги щодо дотримання техногенної безпеки.

Державний нагляд (контроль) у сфері техногенної та пожежної безпеки. Способи здійснення державного нагляду (контролю).

Радіонукліди та їх характеристики. Іонізуюче випромінювання (рентгенівське). Джерела опромінювання людини. Радіаційний фон. Радіаційно-небезпечні об'єкти в Україні. Принципи і норми радіаційної безпеки.

Протирадіаційний захист населення. Індивідуальні та колективні засоби захисту. Правила поведінки людей на забруднених територіях. Профілактика радіаційних уражень. Запобігання накопиченню радіонуклідів в організмі.

Тема 8. Безпека дорожнього руху

Правила дорожнього руху як правова основа дорожнього руху, що має створювати безпечні умови для усіх його учасників. Структура та основні вимоги Правил дорожнього руху.

Обов'язки та права пішоходів і пасажирів. Особливості руху пішоходів, осіб, які пересуваються в інвалідних колясках без двигуна, керують велосипедом, мопедом і мотоциклом, везуть санчата, візок тощо. Порядок руху пішоходів за межами населених пунктів. Пішохідний перехід. Порядок переходу проїжджої частини дороги. Дії пішоходів при наближенні транспортного засобу з увімкненим маячком і спеціальним звуковим сигналом.

Дії пасажирів у разі дорожньо-транспортної пригоди. Дії пішоходів, які причетні до дорожньо-транспортної пригоди. Причини виникнення дорожньо-транспортних пригод.

Поведінка пасажирів на зупинках маршрутного транспорту. Правила посадки і висадки. Правила та обов'язки пасажирів під час користування транспортними засобами.

Вимоги до водіїв скутерів, мопедів, велосипедів. Небезпечні наслідки порушення вимог руху. Правила користування велосипедною доріжкою.

Дорожні знаки та їх значення в загальній системі організації дорожнього руху, їх класифікація. Типи світлофорів. Значення сигналів світлофора. Світлофори, що регулюють рух пішоходів. Значення сигналів регулювальника. Перевага сигналів регулювальника над сигналами світлофора, дорожніми знаками і розміткою.

Види й призначення попереджувальних сигналів. Правила подавання світових сигналів або сигналів, що подають рукою. Небезпечні наслідки порушення правил подавання попереджувальних сигналів.

Рух транспорту та безпека пішоходів і пасажирів. Швидкість руху, дистанція та інтервал. Рух у житловій зоні. Переваги пішоходів під час руху в житловій зоні. Рух по автомагістралях і автобанах. Вимоги правил руху на гірських дорогах і крутих спусках.

Правила перевезення дітей. Порядок повідомлення органів управління освітою про дорожньо-транспортні пригоди.

Відповідальність за порушення правил дорожнього руху.

Тема 9. Цивільний захист.

Навчання населення дій у надзвичайних ситуаціях

Класифікація надзвичайних ситуацій. Єдина державна система цивільного захисту.

Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Оповіщення та інформування суб'єктів забезпечення цивільного захисту. Укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту та евакуаційні заходи. Інженерний захист територій, радіаційний і хімічний захист. Медичний, біологічний і психологічний захист, забезпечення санітарного та епідемічного добробуту населення.

Вплив техногенних чинників на екологічну безпеку та безпеку життя і здоров'я людей. Класифікація виробничих небезпечних чинників залежно від властивостей технологічних процесів і небезпечних речовин.

Планування заходів у разі надзвичайних ситуацій. Організація аварійних служб і формування планів їхньої роботи. Управління заходами в разі надзвичайної ситуації. Порядок дії систем аварійної сигналізації та зв'язку, призначення персоналу та визначення його обов'язків.

Засоби колективного та індивідуального захисту працівників та здобувачів освіти. План евакуації з приміщень у разі виникнення надзвичайної ситуації. Сигнал «Повітряна тривога» під час воєнного стану та необхідність укриття в захисних спорудах цивільного захисту.

Тема 10. Гігієна праці. Медичні огляди.

Профілактика професійних отруєнь і захворювань

Поняття гігієни праці та медицини праці. Основні положення законодавчих актів щодо створення безпечних умов праці та збереження здоров'я працівників.

Шкідливі чинники виробничого середовища і трудового процесу, їх гігієнічна оцінка. Критерії та показники умов праці (гігієнічна класифікація праці).

Атестація робочих місць за умовами праці. Компетенція Держпраці щодо контролю за якістю проведення атестації робочих місць за умовами праці, організація та здійснення контролю за параметрами чинників виробничого середовища та трудового процесу.

Заходи щодо поліпшення умов праці та виробничого середовища. Особливості гігієни праці в закладі освіти. Особливості гігієни праці під час використання праці жінок і неповнолітніх. Санітарно-побутове забезпечення працівників.

Медичні огляди педагогічних працівників та неповнолітніх осіб.

Медичні огляди осіб, які працюють у важких та шкідливих умовах праці. Захворюваність з тимчасовою втратою працездатності. Професійні захворювання.

Тема 11. Профілактика травматизму невиробничого характеру.

Травматизм у побуті

Нещасні випадки невиробничого характеру (побутові травми, отруєння, ушкодження від дії механічних сил, падіння, транспортні нещасні випадки тощо).

Запобігання травматизму невиробничого характеру в житлових і підсобних приміщеннях, на торгівельних об'єктах, що обслуговують населення, присадибних ділянках, у місцях відпочинку та масового перебування людей.

Правила поведінки на водних об'єктах, у громадських місцях, під час проведення культурно-масових, оздоровчих, спортивних та інших заходах, при переміщенні повітряним, залізничним, морським, водним, автомобільним, міським транспортом тощо.

Профілактика травматизму в побуті: правила безпечного користування електропобутовими приладами, засобами побутової хімії, ліками, запобігання харчовим отруєнням тощо.

Поняття «тяжкі травми» і «легкі травми».

Порядок розслідування нещасних випадків невиробничого характеру. Повідомлення про нещасний випадок. Облік та аналіз нещасних випадків невиробничого характеру.

Тема 12. Домедична допомога потерпілим у разі нещасних випадків

Поняття «домедична допомога». Основні принципи надання домедичної допомоги, її правильність, доцільність дій, швидкість, рішучість, спокій.

Домедична допомога в разі кровотечі. Класифікація кровотеч. Домедична допомога при капілярній, артеріальній і венозній кровотечах. Засоби зупинення кровотечі: притискування пошкодженої судини до підлеглої кістки, максимальне згинання кінцівки, використання джгута чи джгута-закрутки.

Способи реанімації, підготовлення потерпілого до реанімації. Штучне дихання способом «з рота в рот» чи «з рота в ніс». Непрямий (закритий) масаж серця. Домедична допомога в разі утоплення.

Види електротравм. Методи звільнення потерпілого від дії електричного струму. Правила надання домедичної допомоги потерпілим від ураження електричним струмом.

Домедична допомога в разі ударів. Струс головного мозку. Удари у відділ хребта. Синдром здавлювання. Домедична допомога в разі вивихів і розтягнень зв'язок.

Симптоми отруєнь. Вплив різних газів на організм людини та його наслідки. Домедична допомога в разі отруєння газами.

Класифікація ран. Види перев'язувального матеріалу. Типи пов'язок. Правила накладання пов'язок. Домедична допомога в разі поранень.

Домедична допомога в разі переломів. Класифікація переломів. Правила накладання шин. Домедична допомога в разі ушкодження хребта та кісток тазу.

Опіки, їх класифікація. Домедична допомога в разі хімічних і термічних опіків, опіку очей. Домедична допомога в разі теплового та сонячного ударів.

Запобіжні заходи щодо інфікування СНІДом під час надання домедичної допомоги потерпілим в разі нещасних випадків.

Підготувала:

*Людмила Зошук, начальник служби охорони праці Маневицького ліцею №1 імені героя України
Андрія Снітка Маневицької селищної ради*